

היסטוריה כללי

סמלי שאלונים: 022261, 022267 (עתיר מדיה) – 70%

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

הלאומיות בישראל ובעמים, ראשית הדרך עד 1920	
א. הלאומיות המודרנית באירופה במאה ה-19	
√	מבוא להוראת נושא הלאומיות המודרנית באירופה במאה ה-19
√	הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19
√	המאפיינים ודפוסי הפעילות של התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19
√	תנועה לאומית מדגימה באחת מן הארצות: איטליה, גרמניה, יוון, פולין
ב. התנועה הלאומית היהודית המודרנית – הציונות ומאפייניה העיקריים	
√	הגורמים לצמיחתה ולהתארגנותה של התנועה הציונית
√	פועלו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית ולארגונה
√	פעולותיהם של הציונים בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה
ג. התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה	
X	עמדת מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה
√	מדיניות השלטון העות'מאני (ג'מאל פחה) כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה: גורמים, יעדים ודרכי פעולה
X	דרכי התמודדות של היישוב היהודי בארץ-ישראל: ארגון ניל"י
√	הצהרת בלפור
√	ד. השוואה בין התנועה הציונית בראשית דרכה ובין תנועות לאומיות של עמים אחרים באירופה במאה ה-19
טוטליטריות, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשוואה	
√	האידיאולוגיה הנאצית כולל האנטישמיות המודרנית בגלגולה הנאצי ומרכזיות שאלת היהודים באידיאולוגיה זו
X	הגורמים והנסיבות לעליית הנאצים לשלטון – ממפלגה שולית למפלגה הגדולה ביותר
√	המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם – בניית המשטר הנאצי, המדיניות כלפי היהודים
√	מלחמת העולם השנייה: מהלכים עיקריים ו"הסדר החדש"
√	הקמת הגטאות – פולין
√	הקשר בין תחילת ההרג ההמוני למלחמה בברית המועצות
√	השליבים בביצוע "הפתרון הסופי"
√	דילמות ודרכי התמודדות של היודנראטים בגטאות במזרח אירופה בזמן ביצוע "הפתרון הסופי"
√	דרכי הלחימה של היהודים בזמן ביצוע "הפתרון הסופי": המרד בגטאות

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית
√	יהודי צפון אפריקה בתקופת הכיבוש הנאצי
√	יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש ליהודים בזמן ביצוע "הפתרון הסופי"
	בונים מדינה במזרח התיכון
	מאבק היישוב היהודי בשלטונות המנדט הבריטי
√	המאבק הצבאי: מטרות והישגים
√	העפלה – המאבק להעלאת עולים לארץ-ישראל
X	ההתיישבות: מטרות והישגים
√	העברת שאלת ארץ-ישראל לאו"ם
√	מלחמת העצמאות
	ההכרזה על הקמת מדינת ישראל והקמת צה"ל
√	הוויכוח על הכרזת המדינה
X	הקמת צה"ל, פירוק המחותרות ופירוק מטה הפלמ"ח
	הסכמי שביתת הנשק והיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים
X	הסכמי שביתת הנשק
√	היווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים
	סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל
	תהליך הדה-קולוניזציה והקמת מדינות עצמאיות
√	הבהרת המושג דה-קולוניזציה
√	הגורמים שהביאו לתהליך הדה-קולוניזציה
X	המאפיינים העיקריים של תהליך הדה-קולוניזציה
X	תוצאותיו של תהליך הדה-קולוניזציה
√	השפעת גורמים שונים על גורל היהודים בארצות האסלאם
√	מלחמת ששת הימים
√	מלחמת יום הכיפורים
√	העלייה בשנות החמישים והשישים
X	המעבר מתפיסת "כור ההיתוך" לחברה רב-תרבותית
X	התמורות בעיצוב זיכרון השואה

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022271

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.

הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

הלאומיות בישראל ובעמים, ראשית הדרך עד 1920	
√	<p>הגורמים לצמיחתה ולהתארגנותה של התנועה הציונית</p> <ul style="list-style-type: none"> - התעוררות ספקות בפתרון האמנציפציה בשל גילויי האנטישמיות במערב ובמרכז אירופה. - החשש מאובדן הזהות היהודית בד בבד עם תהליכי החילון וההשתלבות בחברת הרוב. - גילויי האיבה כלפי היהודים מצד השלטון והחברה במזרח אירופה. - השפעת רעיונות הלאומיות והפעילות של התנועות הלאומיות במאה ה-19 באירופה על היהודים ("וכי נופלים אנחנו מהם?" בצד דחיית היהודים מקבוצת השתייכות הלאומית).
√	<p>פועלו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית ולארגונה</p> <ul style="list-style-type: none"> - תחנות בחייו של הרצל. - בעיית היהודים והפתרון המוצע לה בספרו של הרצל 'מדינת היהודים'. - הקונגרס הציוני הראשון ותוכנית באזל: מטרה ואמצעים. מהי חשיבותה של התוכנית? - הקמת המסגרות הארגוניות למימוש מטרות התנועה. - ניסיונותיו של הרצל לקבל צ'רטר מהסולטן העות'מאני והשגת הסכמת המעצמות (גרמניה, הקיסרות הרוסית ובריטניה) למתן ערבויות לצ'רטר זה. - פולמוס אוגנדה: תוכנה של ההצעה, מי תמך בה ומדוע, ומי התנגד לה ומדוע.
פעולותיהם של הציונים בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה	
√	<ul style="list-style-type: none"> - העלייה לארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה: סיבות לעלייה, קשיי העולים. - הקמת צורות התיישבות חדשות (מושבה וקבוצה), הקמת העיר העברית – תל אביב, הכרת מפת ההתיישבות בארץ-ישראל.
X	<ul style="list-style-type: none"> - הקמת מסגרות חברתיות-פוליטיות (ארגוני האיכרים במושבות, מפלגות הפועלים ומקומן בחיי חבריהן; אין הכוונה להשוואה בין מצעי המפלגות השונות).
√	<ul style="list-style-type: none"> - הקמת מסגרות ביטחוניות. ('השומר' כארגון המשלב את רעיון 'כיבוש העבודה' ברעיון 'כיבוש השמירה' ומגלם את דימוי היהודי החדש). - אישים וארגונים שסייעו לפעילות הציונית. ('שיטת האפורופסות' – העזרה של הברון רוטשילד למושבות והביקורת עליה. פעילותו של ד"ר ארתור רופין והמשרד הארץ-ישראלי למען היישוב היהודי בארץ-ישראל). - הנחת התשתית לתרבות וחינוך עברי. ('מלחמת השפות', עיתונות, פעילותו של אליעזר בן יהודה, הקמת הסתדרות המורים ומסגרות חינוכיות עבריות).

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה	
X	- עמדת מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה: הצגת העמדות (ניטרליות, תמיכה במדינות המרכז, תמיכה בבריטניה) והשיקולים שהנחו את העמדות. - מדיניות השלטון העות'מאני (ג'מל פחה) כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה: גורמים, יעדים ודרכי פעולה. - דרכי התמודדות של היישוב היהודי בארץ-ישראל: ארגון ניל"י.
√	- הצהרת בלפור: תוכנה, הקשיים הנובעים מנוסח הצהרה, האינטרסים של בריטניה במתן הצהרה, כיצד קיבלו אותה הציונים, היהודים המשתלבים והערבים.
X	השוואה בין התנועה הציונית בראשית דרכה ובין תנועות לאומיות של עמים אחרים באירופה במאה ה-19 - מה המשותף לתנועה הציונית ולתנועות לאומיות אחרות באירופה במאה ה-19 (הגורמים לצמיחתן, יעדים, טיפוס המנהיגים, דפוסי פעילות). - ההבדל בין התנועה הציונית ובין תנועות לאומיות אחרות.
בונים מדינה במזרח התיכון	
√	מאבק היישוב היהודי בשלטונות המנדט הבריטי - המאבק הצבאי – מטרות והישגים: • הקמת תנועת המרי העברי – גורמים, דרכי פעולה, דוגמה לאחד מהמבצעים, נסיבות פירוקה. • עיקרי המחלוקת בין עמדת היישוב המאורגן ובין עמדת ה'פורשים', היחסים בין המחותרות לאחר התפרקות תנועת המרי העברי: מאפייני כל גישה והשוני ביניהן. הדגמה באמצעות אחד מהמבצעים הצבאיים. - העפלה – המאבק להבאת עולים לארץ: • המאבק המתמשך להבאת מעפילים חרף המדיניות המגבילה של הבריטים והקשיים שהערימו; המאמצים שהיו כרוכים בהבאת כל אונייה ואונייה (רכישת האוניות, ארגון הצוות, ארגון העולים המוכנים לעלות, המסע, מבצע הורדת המעפילים לחוף והסתרתם בקיבוצים). • ליווי המעפילים שנתפסו בידי הבריטים למחנות או בחזרה לאירופה (אקסודוס). • הניסיון לפגוע בתחנות המכ"ם הבריטיות. - התיישבות – מטרות והישגים: • רכישת קרקעות. • ההתיישבות כמעצבת גבולות (11 הנקודות בנגב, פרשת ביריה).
X	העברת שאלת ארץ-ישראל לאו"ם - שיקולי הבריטים בהעברת שאלת ארץ-ישראל לאו"ם (שיקולי מדיניות חוץ ופנים). - הדיון בעצרת הכללית – נאום שר החוץ גרומיקו כביטוי לעמדת ברית המועצות. ההסברים למדיניות הסובייטית. - עמדת ארצות הברית והגורמים לעיצובה. - הוועדה שהקים האו"ם כדי להציע פתרון לשאלת ארץ-ישראל והמלצותיה. - החלטת כ"ט בנובמבר – הפעילות הדיפלומטית היהודית כדי לגייס תומכים בה, תוכן ההחלטה ומשמעותה. - התגובות להחלטה בקרב היישוב היהודי, הפלסטינים ומדינות ערב.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	<p style="text-align: right;">מלחמת העצמאות</p> <ul style="list-style-type: none"> - התקופה: מסוף נובמבר 1947 (יום למחרת החלטת החלוקה של האו"ם) עד המחצית הראשונה של 1949 (הסכמי שביתת הנשק). - מאפיינים של המלחמה: ייחודה של מלחמת העצמאות כמלחמה על עצם הקמתה וקיומה של מדינת ישראל; מקומה המרכזי של המלחמה בהתפתחות הסכסוך הערבי-ישראלי; חלוקה לשני שלבים עיקריים; מטרות העל של הצדדים הלוחמים; היעדר הבחנה בין חזית לעורף; נתוני פתיחה קשים של הצד היהודי; ניצחון ישראלי במחיר כבד. - השלכות וסוגיות שטרם נפתרו. - הכרת תמונת מהלך המלחמה בזיקה ליסוד המארגן: לימוד מהלך המלחמה ייעשה בדרך של מבט על ויבוסס על ציר זמן (שיהיה נגיש בגרסה מקוונת), אשר יבהיר כי בכל אחד משני השלבים העיקריים של המלחמה, הצד היהודי נמצא בתחילה במצב של התגוננות וסכנה קיומית, אך הצליח לעבור ליוזמה ומתקפה. - חלוקת המלחמה לארבע תקופות על פי ציר הזמן. בכל אחת מארבע תקופות אלה יש להדגיש את המאפיינים הכלליים של התקופה, ולהציג אירוע אחד מדגים על פי בחירת המורה. יש לבחור אירוע המאפשר להדגים את המאפיינים הכלליים של תקופה זו.
√	<p style="text-align: right;">ההכרזה על הקמת מדינת ישראל והקמת צה"ל</p> <ul style="list-style-type: none"> - הוויכוח על הכרזת המדינה: <ul style="list-style-type: none"> • נסיבות ההכרזה: המצב בחזיתות (הישגי תוכנית ד', נפילת גוש עציון, מצור בעיר העתיקה, עזיבת הבריטים). • הדיון ב-12 במאי – הסבר מניעי התומכים בהכרזה על הקמת המדינה עם עזיבת הבריטים. השיקולים בעד דחיית ההכרזה על הקמת המדינה. - הקמת צה"ל, פירוק המחותרות ופירוק מטה הפלמ"ח: <ul style="list-style-type: none"> • הקמת צה"ל – יעדים ונוסח השבועה. • המניעים של בן-גוריון בפירוק האצ"ל, הלח"י ופיזור מטה הפלמ"ח. (הגורם הצבאי, הגורם הפוליטי, אי-אמון אובייקטיבי במחתרות ובמטה הפלמ"ח). • הקשיים בביצוע (פגיעה קשה ברמת צה"ל; השלמת בניין צה"ל כצבא יחיד); פרשת אלטלנה כמקרה מבחן.
√	<p style="text-align: right;">הסכמי שביתת הנשק והיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים</p> <ul style="list-style-type: none"> - הסכמי שביתת הנשק: <ul style="list-style-type: none"> • הבהרת המושגים – הפסקת אש, שביתת נשק, הסכמי שלום. • מניעי ישראל ומדינות ערב לחתום על ההסכמים. • הכרת הגבולות שנוצרו בעקבות ההסכמים והיו לגבולותיה הבין-לאומיים והמוכרים של ישראל עד מלחמת ששת הימים ('הקו הירוק'). בנושא זה אין צורך לעסוק בסעיפי ההסכמים עם כל אחת מן המדינות. - היווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים: <ul style="list-style-type: none"> • קריסת החברה הפלסטינית – הגורמים לבריחת ערביי ארץ-ישראל בשלב הראשון של המלחמה (עד פלישת צבאות ערב). • הגורמים הכלכליים לקריסת החברה הפלסטינית לקראת סיום השלטון הבריטי בארץ-ישראל. • התפוררות החברה הפלסטינית.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	<ul style="list-style-type: none"> • השפעת המלחמה נגד היישוב היהודי על החברה הפלסטינית (השפעת הדיווחים הסותרים על פגיעות בערבים, כגון במקרה דיר יאסין, והשלכות יישום תוכנית ד'). • מדיניות מהוססת ולא עקיבה של הוועד הערבי העליון, הליגה הערבית והמפקדים המקומיים, שהתפרשה אצל הפלסטינים כעידוד לבריחה. – עזיבה וגירוש הפלסטינים בשלב השני של המלחמה: • השפעת המלחמה ובכלל זה החשש מנקמת היהודים. • במקרים מסוימים – גירוש (כגון לוד ורמלה; אקרית ובירעם).
X	<p style="text-align: center;">תהליך הדה־קולוניזציה והקמת מדינות עצמאיות</p> <ul style="list-style-type: none"> – הבהרת המושג דה־קולוניזציה (הסבר התופעה, זירת ההתרחשות, התקופה: 1945 עד תחילת שנות השישים). – הגורמים שהביאו לתהליך הדה־קולוניזציה דווקא בתקופה זו. יש לבחור גורם אחד מכל תחום: <ul style="list-style-type: none"> • גורמים אידאולוגיים: <ul style="list-style-type: none"> – התפתחות רעיון הלאומיות. – התנגדות אידאולוגית לקולוניאליזם בשתי מעצמות העל. • דעת הקהל בעולם. • גורמים כלכליים: <ul style="list-style-type: none"> – משבר כלכלי לאחר מלחמת העולם השנייה. – ירידה ברווחיות המושבות. • גורמים פוליטיים: <ul style="list-style-type: none"> – שינוי יחסי הכוחות בעולם והשפעת 'המלחמה הקרה'. – המאבק של התנועות הלאומיות. – תפקידו של האו"ם. – הקמת הליגה הערבית (1945). – השלכות מלחמות העולם. – המאפיינים העיקריים של תהליך הדה־קולוניזציה. יש לבחור שניים מן המאפיינים האלה: <ul style="list-style-type: none"> • תהליך מורכב והדרגתי. • ניסיון המעצמות לשמור על האינטרסים שלהן. • המזרח התיכון הקדים את צפון אפריקה. • מאבק לאומי קלאסי. • ההבדל בין עמים שחיו תחת שלטון בריטי ובין עמים שחיו תחת שלטון צרפתי. – תוצאותיו של תהליך הדה־קולוניזציה.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	<p style="text-align: center;">השפעת גורמים שונים על גורל היהודים בארצות האסלאם</p> <p>– מבט־על: הגדרת האזור, מספרם, מעמדם ומצבם הכללי של יהודי ארצות האסלאם ערב הקמת מדינת ישראל:</p> <ul style="list-style-type: none"> • הגדרת האזור. • מספר היהודים. • מעמדם ומצבם הכללי של יהודי ארצות האסלאם ערב הקמת מדינת ישראל. <p>– הגורמים שעיצבו את גורל יהודי ארצות האסלאם, החל מסוף שנות הארבעים.</p> <ul style="list-style-type: none"> • השפעת תהליך הדה־קולוניזציה: <ul style="list-style-type: none"> – שינוי תרבותי. – התגברות השנאה ליהודים. • התגברות הלאומיות. • השפעת מלחמת העצמאות והקמת מדינת ישראל. <ul style="list-style-type: none"> – המעגל הראשון. – המעגל השני. – הפאן־ערביות ופעילותה של הליגה הערבית. • ציונות וזיקה דתית והיסטורית לארץ־ישראל. • 'חיסול גלויות'. <p>– הדגמה – הגורמים השונים שהשפיעו על גורל היהודים כפי שבאו לידי ביטוי באחת הארצות.</p>
מלחמת ששת הימים או מלחמת יום הכיפורים	
√	<p style="text-align: center;">מלחמת ששת הימים</p> <ul style="list-style-type: none"> – הגורמים והנסיבות לפרוץ מלחמת ששת הימים. – הרחבת המלחמה בחזית עם ירדן וסוריה. – תוצאות המלחמה (בטווח הקצר). – השפעות המלחמה על מדינת ישראל בתחום החברתי, כלכלי, פוליטי וביטחוני. – השפעות המלחמה על הפלסטינים ועל מדינות ערב.
√	<p style="text-align: center;">מלחמת יום הכיפורים</p> <ul style="list-style-type: none"> – הגורמים למלחמה, והנסיבות שבהן פרצה (אירועי סוף השבוע שבו פרצה המלחמה). – תוצאות המלחמה (בטווח הקצר). – השפעות המלחמה על מדינת ישראל (חברתית, כלכלית, ביטחונית ופוליטית). – השפעות המלחמה על מדינות ערב.

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	<p>העלייה בשנות החמישים והשישים</p> <ul style="list-style-type: none"> - היקף העלייה וארצות המוצא. - הגורמים לעלייה לישראל בשנות החמישים והשישים. - מאפייני העלייה (עליית הצלה, עלייה מבוקרת, עלייה חשאית, ניצולי שואה). - תהליך הקליטה: הקשיים (של הקולטים ושל הנקלטים), השיקולים שהשפיעו על תהליך הקליטה, ובהם תפיסת כור ההיתוך (מיזוג גלויות) כמעצבת את תהליך הקליטה, והגורמים לה. דרכי ההתמודדות של העולים ושל מדינת ישראל. תרומת העולים למדינת ישראל. - אירועי ואדי סאליב – משמעותם והשפעתם על החברה הישראלית.
עיצוב זיכרון השואה או המעבר מתפיסת 'כור היתוך' לחברה רב־תרבותית	
X	<p>המעבר מתפיסת 'כור היתוך' לחברה רב־תרבותית</p> <ul style="list-style-type: none"> - הכרת המושג 'כור היתוך' – הנחות היסוד והקונטקסט ההיסטורי. (מופיע גם בנושא העליות הגדולות). - הכרת המושג 'רב־תרבותיות' (הנחות היסוד). - הגורמים למעבר מתפיסת 'כור היתוך' לתפיסת ה'רב־תרבותיות' (הקונטקסט ההיסטורי – מתי? מדוע?) - ביטויי הרב־תרבותיות בישראל בתחומים שונים בחברה ובתרבות הישראלית (מוזיקה; קולנוע; תקשורת; מתן לגיטימציה והכרה לחגים עדתיים; אופן קליטת העלייה בשלושים השנים האחרונות של המאה ה־20). אין צורך ללמד את כל ביטויי הרב־תרבותיות בחברה הישראלית. יש להציג שינויים במעבר מתפיסת 'כור היתוך' לרב־תרבותיות באופן קליטת העלייה בתקופה המוגדרת, ובעוד שני תחומים, ולהתמקד בהסבר כיצד באה לביטוי הרב־תרבותיות בכל אחד מתחומים אלה.
X	<p>התמורות בעיצוב זיכרון השואה</p> <ul style="list-style-type: none"> - עיצוב זיכרון השואה בשנות החמישים: <ul style="list-style-type: none"> • העצמת מרכזיות המרד בגטאות כמוקד להזדהות החברה הישראלית עם נושא השואה. • ניכור ואי־קבלה של הסיפור האישי של הניצולים. • חקיקה כדרך לעיצוב הזיכרון הממלכתי, ימי זיכרון, אנדרטאות ומוסדות הנצחה. • הוויכוח סביב הסכם השילומים עם גרמניה. • פרשת קסטנר. - התמורות בעיצוב זיכרון השואה בשנות השישים והשבעים: <ul style="list-style-type: none"> • השפעת משפט אייכמן על יחס החברה הישראלית כלפי השואה בכלל ועל היחס כלפי הניצולים בפרט. • השינוי בעיצוב זיכרון השואה בעקבות מלחמות ישראל ופיגועי הטרור: <ul style="list-style-type: none"> • השפעת מלחמות ישראל ופיגועי הטרור על יחס החברה הישראלית כלפי השואה.

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022264 – 70% – עולים חדשים

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

תקופה ראשונה: הלאומיות בישראל ובעמים – ראשית הדרך עד 1920	
מאפייני תופעת הלאומיות המודרנית והתנועות הלאומיות באירופה במאה ה-19	
√	המאפיינים של תופעת הלאומיות המודרנית והשינויים שיצרה באירופה במאה ה-19
√	הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19
X	המאפיינים של התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19
√	דפוסי הפעילות של התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19
התנועה הלאומית היהודית המודרנית ומאפייניה העיקריים	
√	הגורמים לצמיחתה ולהתארגנותה של התנועה הציונית
√	פועלו ותרומתו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית ולארגונה: "מדינת היהודים", תוכנית בזל, המסגרות הארגוניות למימוש מטרות התנועה, ניסיונותיו לקדם את קבלת הצ'רטר, ויכוח אוגנדה
X	הוויכוח בין הציונים בסוגיה: מהי הבעיה העיקרית של היהודים בגולה ומהן הדרכים להתמודד עימה
X	העמדות השונות בקרב הציונים בשאלת התרבות והחברה העתידה לקום בארץ-ישראל
דפוסי הפעילות של התנועה הציונית בגולה ובארץ-ישראל	
X	דפוסי הפעולה של התנועה הציונית בגולה ותרומתם לביסוס התנועה הציונית
√	פעולותיהם של הציונים בארץ-ישראל עד מלחמת העולם הראשונה: הסיבות לעליות לארץ-ישראל, קשיי העולים, מפת ההתיישבות, צורות התיישבות, מסגרות פוליטיות-חברתיות וביטחוניות, תרבות וחינוך, אישים וארגונים שסייעו לפעילות הציונית
התנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה	
X	עמדת מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה
X	המדיניות של השלטון העות'מאני כלפי היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה
X	קשיי היישוב ודרכי התמודדותו עם הקשיים
√	הצהרת בלפור
תקופה שנייה: נאציזם, מלחמת העולם השנייה והשואה	
גרמניה – מדמוקרטיה לנאציזם (1933–1939)	
√	האידאולוגיה הנאצית כולל האנטישמיות המודרנית ומרכזיות שאלת היהודים בה
X	הגורמים והנסיבות לעליית הנאצים לשלטון
√	המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם – דרך בניית המשטר הנאצי בשנים 1933–1939 (סעיף זה כולל גם את המדיניות כלפי היהודים)
X	דרכי התמודדות של הנהגת יהודי גרמניה עם המדיניות שנכפתה על היהודים
X	תגובות בעולם כלפי המדיניות האנטי יהודית ברייך השלישי בשנים 1933–1939
X	תוקפנות ופיוס בשנות השלושים

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

השנתיים הראשונות במלחמת העולם השנייה והמדיניות כלפי היהודים	
√	המהלכים הצבאיים העיקריים בחזיתות השונות באירופה עד קיץ 1941; הסברים להצלחת הצבא הגרמני בשנתיים הראשונות למלחמה
√	רעיון "הסדר החדש" והצעדים שנקטו הנאצים בתקופת המלחמה כדי לקדם את מימושו
מדיניות הנאצים כלפי היהודים בפולין	
X	איגרת הבזק של היידריך
X	המדיניות כלפי היהודים עד העברתם לגטאות
√	הגטאות – מטרות (מטרות מוצהרות והסברים להקמתם), אופן ניהול הגטאות, הפיקוח עליהם
√	תנאי החיים בגטאות: דרכי התמודדות של היהודים עם המציאות הקשה בהם, "קידוש החיים" וביטוייו בחיי היום-יום. היודנראטים: תפקידיהם, פעילותם וקשייהם. תנועות הנוער: מאפייני פעילותן
התרחבות המלחמה העולמית ו"הפתרון הסופי"	
המלחמה העולמית ו"הפתרון הסופי" – יוני 1941 – 1945:	
X	הרחבת המלחמה לחזיתות נוספות: הפלישה לברית המועצות והצטרפות ארצות הברית למלחמה
√	הקשר בין תחילת ההרג ההמוני של היהודים לבין המלחמה בברית המועצות
√	השלבים בביצוע "הפתרון הסופי"
√	ועידת ואנזה – מטרת כינוסה, משתתפי הוועידה, נושאים שהועלו בה וחשיבות הוועידה
√	יחס האוכלוסייה ליהודים בארצות הכיבוש והגורמים לכך ("העומדים מן הצד", משתפי הפעולה, המסייעים ליהודים ובהם "חסידי אומות העולם")
X	דפוסי ניסיונות הצלה: דנמרק, בולגריה, הונגריה
X	פעולות עזרה וניסיונות הצלה של היישוב היהודי בארץ-ישראל למען יהודי אירופה
X	עמדת ארצות הברית ובריטניה וארגונים בין-לאומיים בשאלה מתן עזרה ליהודים
דרכי הלחימה של היהודים בזמן "הפתרון הסופי" (בכל אחת מדרכי הלחימה יש להתייחס לזהות המצטרפים, למטרות, ללבטים, לקשיים ולמאפייני הלחימה):	
√	1. המרד בגטאות וייחודו של המרד בגטו ורשה
√	2. לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית ובארגוני מחתרת
X	3. הלחימה של הפרטיזנים היהודים
תקופה שלישית: בונים את מדינת ישראל	
המאבק של היישוב היהודי להקמת המדינה בשנים 1945–1949	
X	עמדת בריטניה וארצות הברית בשאלת הפליטים ובשאלת ארץ-ישראל
√	מאבק היישוב בבריטים: מאבק בתחום ההעפלה, פעולות ההתיישבות והמאבק הצבאי
√	העברת שאלת ארץ-ישראל לאו"ם: שיקולי הבריטים, הדיון באו"ם, עמדת המעצמות (השפעת "המלחמה הקרה" על עמדת המעצמות בדיון באו"ם), החלטת האו"ם בכ"ט בנובמבר 1947 והתגובות עליה בקרב היישוב היהודי והפלסטיני ועמדת מדינות ערב
√	מלחמת העצמאות – שלב א': הכוחות הלוחמים, מוקדי הלחימה והמפנה – תוכנית ד'
X	ההכרזה על הקמת המדינה, הוויכוח על מועד ההכרזה, הקמת צה"ל (שבועת החייל) ופירוק המחתרות ומטה הפלמ"ח

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	מלחמת העצמאות – שלב ב': פלישת מדינות ערב, קרבות עשרת הימים והמבצעים האחרונים בצפון ובדרום, הסכמי שביתת הנשק והיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים
X	מדינת ישראל במזרח התיכון
עלייה, קליטה ועיצוב החברה והתרבות במדינת ישראל בעשור הראשון	
√	העלייה והקליטה בשנות החמישים והשישים
תקופה רביעית: מדינת ישראל במזרח התיכון – סוגיות נבחרות	
מלחמות ישראל	
√	מלחמת ששת הימים: סיבות, נסיבות, תוצאות והשפעות של המלחמה על ישראל, על הפלסטינים ועל מדינות ערב
√	מלחמת יום הכיפורים: סיבות, נסיבות, תוצאות והשפעות של המלחמה על מדינת ישראל ועל מדינות ערב
X	הסכמי השלום בין מדינת ישראל לבין מצרים וירדן
√	עיצוב זיכרון השואה
גלי העלייה למדינת ישראל בשלושים השנים האחרונות של המאה ה-20	
√	ארצות המוצא, הסיבות לעלייה, דרכי ארגון העלייה, תהליכי הקליטה, קשיי העולים ותרומתם
X	המעבר מ"כור היתוך" לחברה רבת-תרבותית הגורמים וביטויים שונים בתהליך הקליטה
X	ישראל ויהדות התפוצות

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022262 – 30%

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.

בית שני – מעם מקדש לעם הספר	
<u>ממדינה חשמונאית עצמאית לכיבוש רומי וחורבן בית המקדש</u>	
√	ציוני דרך עיקריים בבניית המדינה החשמונאית וביסוסה
√	דפוסי השלטון הרומאי בארץ-ישראל ("מלך חסות" – הורדוס, הנציבים)
הסיבות למרד הגדול והעמדות השונות בוויכוח על היציאה למלחמה ברומאים	
√	הסיבות למרד הגדול: פגיעה בחיי הדת וברגשות הדתיים של היהודים; מתח בין יהודים לנוכרים; מצוקה כלכלית; מעשי העושק של הנציבים; תסיסה משיחית והתגברות תופעות משיחיות בין היהודים; התגברות הקנאות הקיצונית ורוח המרד
√	הוויכוח על היציאה למלחמה ברומאים (נימוקי המתנגדים, נימוקי התומכים)
√	תוצאות המרד וחורבן בית המקדש
בין ייאוש לבנייה: מירושלים ליבנה	
רבן יוחנן בן זכאי והקמת המרכז ביבנה	
√	המשבר שנוצר בחברה היהודית עקב חורבן בית המקדש והסכנות שנסקפו לחברה היהודית בגלל המשבר
בניית המרכז ביבנה: עיצוב חיים יהודיים ללא מקדש; יצירת גורמים מלכדים חדשים: תקנות חדשות "זכר לחורבן", בית הכנסת, לימוד התורה והתפילה	
√	כינון הנשיאות ובית הדין הגדול כמוסדות מרכזיים של העם היהודי
√	קביעת מיקומו של בית הכנסת כמקום פולחן במקום בית המקדש
√	קביעת דרכי כפרת עוונות ופולחן כחלופה להקרבת הקורבנות (התפילה, המצוות, התשובה ומעשי החסד, הניתנים לביצוע על ידי כל אדם)
√	קביעת הלכה אחידה המחייבת את כולם, היעדר זרמים ופלגים מנוגדים ביהדות
√	התקנות העיקריות שתוקנו ביבנה (על ידי ריב"ז ורבן גמליאל) ועיצבו מחדש את החיים היהודיים ("זכר למקדש", "זכר לחורבן")
√	מרד בר כוכבא

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022252 – 30% – עולים חדשים

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

בין שתי מלחמות העולם; היישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם השנייה	
אירופה, ארצות הברית וארצות אגן הים התיכון בין שתי מלחמות העולם	
√	"14 הנקודות של וילסון" וחוזה ורסאי
√	השינויים העיקריים שחלו במפה המדינית של אירופה ושל המזרח התיכון (כולל שיטת המנדטים)
X	ארצות הברית בשנות העשרים
בניין הבית הלאומי היהודי בארץ-ישראל בין שתי מלחמות העולם	
√	כתב המנדט ותרומת השלטון הבריטי לפיתוח של ארץ-ישראל
√	דרך בניין הבית הלאומי בשנות העשרים והשלושים: הסיבות לעלייה, מאפייני העולים וההישגים בתחומים האלה: התיישבות חקלאית ועירונית, מסגרות חברתיות, כלכליות ופוליטיות וכינון המוסדות הלאומיים
יהודים, ערבים ובריטים בשנות השלושים והיישוב היהודי בארץ-ישראל בזמן מלחמת העולם השנייה	
√	התגברות המתח בין שני הלאומים בארץ-ישראל והשפעותיו; היערכות היישוב היהודי בתחום הביטחון
√	השינויים במדיניות בריטניה בארץ-ישראל: מתמיכה בתוכנית החלוקה ועד ליישום מדינית "הספר הלבן" השלישי
√	היערכות היישוב והתנועה הציונית לחיזוק הבית הלאומי לקראת מדינה בזמן מלחמת העולם השנייה

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022381

- הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-√.
- הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב-X.
- על התלמיד לענות על שאלות בשני הנושאים שלמד.

נושא 1 – הפעילות הציונית בארצות האסלאם בימי מלחמת העולם השנייה והעליות הגדולות מארצות האסלאם בשנים 1967–1948	
√	1. סקירות כלליות
√	2. עירק
X	3. סוריה ולבנון
X	4. לוב
√	5. מצרים
X	6. איראן
√	7. צפון אפריקה
X	8. תימן
נושא 2 – מפגש תרבויות בין יהדות לאסלאם בימי הביניים	
√	פרק המבוא: הגניזה הקהירית
√	פרק 1: בין אסלאם ליהדות
√	פרק 2: יצירת עולם חדש
√	פרק 3: להיות מיעוט יהודי בעולם מוסלמי
X	פרק 4: על מרחב וזמן
√	פרק 5: על כלכלה ועסקים
√	פרק 6: היבדלות ופתיחות בחיי המשפט
X	פרק 7: לשונות היהודים – גשר וגדר
X	פרק 10: פילוסופיה יהודית בעולם האסלאם
X	פרק 12: אומנות יהודית בארצות האסלאם
נושא 3 – קהילת יהודי קרקוב	
	1. קהילת קרקוב עד מלחמת העולם השנייה
X	1. יהודי קרקוב בימי הביניים
X	2. קהילת קרקוב במאה ה-16
√	3. קהילת קרקוב בין שתי מלחמות העולם
√	2. המדיניות הנאצית כלפי יהודי קרקוב עד הקמת הגטו
√	1. אירועי המלחמה, השלטון הגרמני ומעשי הטרור
X	2. מדיניות הנאצים כלפי היהודים וכלפי הפולנים

מועדי תשפ"ב, 2022

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

√	3. הקמת היודנראט ותפקידיו
X	4. דרכי ההתמודדות של היהודים עד הקמת הגטו בעיר קרקוב
√	3. גטו קרקוב עד תחילת ביצוע "הפתרון הסופי"
√	4. גטו קרקוב בתקופת הפתרון הסופי
√	5. המאבק המחתרתי וחיסול הגטו
נושא 4 – מלחמת העצמאות	
√	1. מבוא
√	2. המלחמה בין היישוב היהודי לערביי ארץ-ישראל
√	3. ההכרזה על הקמת מדינת ישראל
√	4. המלחמה בין צה"ל ובין צבאות מדינות ערב
	5. ניצחון ישראל במלחמה והסכמי שביתת הנשק
√	1. היוזמות והניצחונות בנגב ובגליל (כולל "מבצע חורב")
√	2. סיום המלחמה
X	3. הסכמי שביתת הנשק
	6. בעיית הפליטים הפלסטינים
√	1. הסיבות לבריחת ערביי ארץ-ישראל במהלך המלחמה
√	2. מדיניות מדינות ערב וישראל בנוגע לשיבת הפליטים
X	3. ראשית תופעת ההסתננות
	7. המדיניות הציונית בשאלת ירושלים 1948–1973
X	1. שאלת ירושלים בתקופת המאבק על הקמת מדינה יהודית
√	2. ירושלים במלחמת העצמאות, החלק הראשון
X	3. ירושלים במלחמת העצמאות, החלק השני
נושא 5 – אל מול עולם חדש – לבטים ומגמות בעידן האמנציפציה	
√	הקדמה
√	פרק המבוא: התמורות ביחס החברה האירופית אל היהודים
√	פרק 1: יהודי החצר על סף תקופה חדשה
√	פרק 2: תנועת ההשכלה היהודית
√	פרק 3: הרפורמה ותגובת האורתודוקסייה
√	פרק 4: ביטויים רעיוניים של ההשכלה והרפורמה
X	פרק 5: יהודי תוניסיה – סיפור תרבות
√	פרק 6: רבני המזרח מול המודרנה
X	פרק 8: מוריץ אופנהיים
X	פרק 10: מאמנציפציה של היהודים ללאומיות יהודית

מועדי תשפ"ב, 2022

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

נושא 6 – תולדות ארצות הברית	
	1. הקמת ארצות הברית – צמיחת האומה האמריקנית ועיצובה
√	1. הסיבות להגירה לאמריקה הצפונית, מאפייני המהגרים, מושבות הצפון, המרכז והדרום ומאפייניהן
√	2. תהליכי אמריקניזציה שעברו המהגרים בארצות הברית – כור היתוך, טמיעה, ופלורליזם תרבותי
X	3. תפיסת הספר ועיצוב החברה האמריקנית על פי פדריק ג'קסון טרנר, והביקורת עליה
√	2. עקרונות היסוד של הדמוקרטיה האמריקנית ומבנה המשטר
X	3. מוקדי הכוח המשפיעים על הממשל הפדרלי והמקומי
	4. הדמוקרטיה האמריקנית במבחן הזמן – משברים ודרכי התמודדות
√	1. גורמי יסוד למלחמת האזרחים ודרכי השיקום החוקתיים, הכלכליים והחברתיים
√	2. תופעת המקרתיות: גורמיה, ביטוייה והשפעותיה על החברה האמריקנית
√	3. מאבק השחורים למען שיוויון זכויות במאה ה-20
X	4. פרשת ווטרגייט
	5. הקפיטליזם האמריקני מסוף המאה ה-19
X	א. מאפייני הקפיטליזם, גילוייו והשלכותיו הכלכליות, החברתיות והפוליטיות משלהי המאה ה-19 ועד למלחמת העולם הראשונה, התנועה הפרוגרסיבית ותיקוניה
√	ב. "השיבה לנורמליות" בשנות העשרים, והמשבר הכלכלי הגדול
X	ג. "ניו דיל" – מטרות ודרכי יישום, הערכה ביקורתית; ה"ניו דיל" – המשך או מהפכה?
X	ד. ארצות הברית כחברת השפע – בעיות ודרכי התמודדות
X	6. מדיניות החוץ של ארצות הברית עד תום מלחמת העולם השנייה
	7. ארצות הברית כמעצמת על במחצית השנייה של המאה ה-20
√	1. קץ הבדלנות האמריקנית בעידן "המלחמה הקרה". מדיניות ארה"ב לבלימת הקומוניזם באירופה
√	2. הניסיונות של ארה"ב לבלום את התפשטות הקומוניזם ביבשת אסיה וביבשת אמריקה
X	3. ממרוץ חימוש גרעיני לדטנט: השינויים בתפיסת המעורבות האמריקנית
X	4. מעורבות ארה"ב בסכסוכים בעולם: מלחמת המפרץ, קוסובו
X	5. מעורבות ארה"ב בשמירה על זכויות אדם בעולם
X	6. התייצבות ארה"ב בראש המאבק בטרור הבין-לאומי
נושא 7 – יפן המודרנית	
X	1. יפן עד אמצע המאה ה-19
√	2. המערב פותח את שערי יפן
√	3. הרסטורציה של מייג'י
√	4. מחברה פאודלית למדינה ריכוזית
X	5. הלימוד מן המערב

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

X	6. החינוך החדש
√	7. הרפורמה האגררית וראשית התיעוש
X	8. משבר, מרידות ודרישה לדמוקרטיה
X	9. חוקת מייג'י והפרלמנטים הראשונים
√	10. מלחמת סין-יפן וסיפוח טייוואן
√	11. מלחמת רוסיה-יפן וסיפוח קוראה
X	12. מדינה וחברה בראשית המאה ה-20
X	13. יפן במלחמת העולם הראשונה
X	14. משטר ותרבות לאחר מלחמת העולם הראשונה
√	15. פייסנות כלפי המערב ותוקפנות כלפי סין
X	16. טרור וניסיונות הפיכה
√	17. המלחמה בסין והברית עם היטלר
√	18. מלחמת העולם השנייה במזרח
√	19. הכיבוש האמריקני
X	20. יפן בצל המלחמה הקרה
√	21. הזינוק הכלכלי
X	22. שינוי חברתי
X	23. התרבות החדשה
√	24. יפן בראשית המאה ה-21
נושא 8 – סין המודרנית	
√	1. בעיות הפנים והחוץ של הקיסרות הסינית ונפילתה
	2. ראשית הרפובליקה הסינית והמהלכים לאיחודה של סין בשנות העשרים
√	1. סין במלחמת העולם הראשונה – חולשת ממשל יואן שה־קאי, הקרע עם סון יאט־סן והתנועה הלאומית
√	2. השתתפות סין במלחמת העולם הראשונה, הסכמי השלום בפריז והשפעותיהם
X	3. מאבק צ'אנג קאי־שק והגואמינטנג
	3. סין בשנות השלושים
√	1. המחלוקת בענייני פנים וחוץ בין הקומוניסטים ובין הממשלה הלאומית
√	2. המאבק בין צ'אנג קאי־שק ובין הסובייט הקומוניסטי בג'יאנסי. הנהגת מאו צה־טונג
√	3. "המסע הארוך" והקמת הבסיס בחבל שנסי, עיצוב האידאולוגיה הקומוניסטית ה"פטריוטית" של מאו
X	4. המאבק ביפן

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
 הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

X	4. סין במלחמת העולם השנייה
	5. המאבק על השלטון בסין בסוף שנות הארבעים והקמת סין הקומוניסטית
√	1. ההתעצמות הקומוניסטית ערב מלחמת האזרחים מול חולשת משטרו של צ'אנג קאי-שק
√	2. המעורבות של ארצות הברית ושל ברית המועצות במלחמת האזרחים הסינית
√	3. גישור: מלחמת האזרחים 1945-1949 – השלבים, התוצאות והגורמים לניצחון הקומוניסטים
	6. בניית משטר, כלכלה וחברה בסין הקומוניסטית בשנות החמישים והשישים.
X	1. דפוסי המשטר הקומוניסטי בסין בתחילת דרכו, וביסוסו בעזרת ברית המועצות
√	2. הקומוניזם של מאו צה-טונג – "הקפיצה הגדולה קדימה" ו"מהפכת התרבות"
√	3. מדיניות החוץ של סין בשנות החמישים והשישים
√	4. הפתיחות למערב משנות השבעים ומשמעויותיה הכלכליות
X	7. סין ברבע האחרון של המאה ה-20

היסטוריה כללי

סמל שאלון: 022382

הנושאים שייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'√'.
הנושאים שלא ייכללו בחומר הלימודים לבחינה מסומנים ב'X'.

לאומיות במזרח התיכון	
√	ברנרד לואיס, "ריבוי זהויות במזרח התיכון"
√	מיטל יורם, "האנפתאח והפולמוס על זהותה התרבותית של מצרים"
√	זיסר אייל, "סוריה – מעוז הערביות: אתגר החילוניות ומענה האסלאם"
√	ססר אשר, "ירדן בסבך השבטיות, הירדניות, הפלסטיניות והאסלאם"
√	ליטבק מאיר, "לאומיות אסלאמית באירן: מהפלהווים לרפובליקה האסלאמית"